

Eesti õppetund Euroopale

Mis seal salata – Eesti kogemus kriisist väljumisel pakub Euroopale nii mõnegi õppetunni. Seda enam nobelisti Paul Krugmani ja Eesti presidendi Toomas Hendrik Ilvese vaidluse taustal. Paradoksaalsel moel sattusid vaidlusele president Obama keinsistist nõuandja ja endisest sotsist väikeriigi president. Esimene heitis Eestile ette liigset aupaistet, teine asus tööde jalule seadma. Viimane pidi ikka vaidluses selguma. Sestap heitkem pilk sellele, mis tegelikult juhtus.

Eesti on väga väike ja avatud majandus. Sellise riigi haavatavus üleilmsest kriisist sõltub välisvõla suuruselt, maksebilansi tasakaalust ja ekspordist. Viimased aspektid töötasid Eesti kasuks. Meie välisvõlg oli väiksem kui enamikul arenenud riikidel (98% SKTst) 2011. a), valitsuse võlg oli üks väiksemaid maailmas – 6% SKTst. Kuigi jooksevkonto oli kriisi alguses negatiivne, kompenseeris seda välisraha sissevool. Mis ekspordit puutub, siis Eesti ei ekspordita peaaegu mitte toormaterjali vaid tööstustoodangut ja teenuseid. Sellest tulenevalt sõltus Eesti väljumine kriisist eelkõige struktuursetest kohandamisprotsessidest.

Lisaks sõltub igasugune kriisist väljumine valitsuse poliitikast. Alates 1970. aastatest valitseb selles küsimuses oluline dilemma. 1936. aastast prevaleerinud Keynes'i filosoofia postuleeris – kogunõudluse defitsiiti peavad kompenseerima valitsuse kulutused. Valitsus peab süstima majandusse uut raha, mis elavdab majandust. Chicago koolkond ja Milton Friedman seadsid kuuekümnendatel sellise poliitika kahtluse alla.

Margaret Thatcheri ja Ronald Reagani poliitika 1980ndatel tõestas, et erinevalt Keynes'ist on majanduse elavdajad maksude ja valitsuse kärped. Situaatsioon 21. sajandi alguses on erinev selle tõttu, et enamik arenenud riikide valitsusi on juhtinud oma riigid sügavasse võlakriisi, mis on pidevate eelarvedefitsiitide tagajärg. Viimaseid on oluliselt süvendanud kriisiaegsed üliallikad päästepaketid.

Valitsuse väärt otsused

Just selles kontekstis tuleb hinnata Eesti Vabariigi valitsuse kriisiaegseid otsuseid. Dilemma austerlaste koolkonna ja keinsistide soovitude vahel tuleneb eesti majanduspoliitilise mudeli iseloomust. Kuigi Eestis oli keskpang olemas, valitsusele laenu ta ei andnud. Ühtlasi puudus Eestis kontroll raha pakkumise, intressimäära ja vahetuskursi üle. Eesti Pank sai buumi ajal tõsta vaid kommertsbankade kohustusliku reservi määra. Ja seda ta ka tegi – meil tõsteti reservimäär 15%-le sellal kui eurotsoonis oli määraks 2%. Välismaised pangad pumpasid Eestisse tohutustes kogustes laenu raha, mis küttis tagant tarbimis- ja kinnisvarabuumi. Teisalt aitasid välispangad lahendada likviidsusprobleemi kriisi puhkedes.

Veel üht majanduspoliitilist nüansi tuleb kriisi juhtimise hindamisel silmas pidada. Valuutakomitee lõi

eelingimused ka fiskaalpoliitikaks. Valitsus on kohustatud pidevalt planeerima tasakaalus eelarvet. Lihtsalt selleks, et välistada laenuvõtmise vajadus. Ühtlasi tähendas see vajadust planeerida valitsuse tulused ja kulused võimalikult täpselt. Ülesandega saadi enam-vähem hakkama 1997. aasta Aasia finantskriisi ja 1998. aasta Venemaa kriisi ajal.

Järgnenud kolme aasta eelarve oli enam-vähem tasakaalus, järgnes muljetavaldav pluss kiire kasvu aastatel – 2006. aastal moodustas eelarveülejätk 2,6% SKTst. Kriisieelsel 2007. aastal oli ülejääk 2,4%. Kuigi valitsus kogus reserve, tehti vigu kõigil tasanditel alates majapidamistest (laenatud tarbimine oli laialdaselt aktsepteeritav) ja lõpetades investorite ja avaliku sektoriga. Ülekuumenenud tööturul kasvasid palgad nagu ka indekseeritud pensionid.

Oluline viga tehti 2008. aasta sügisel. Samal aastal oli majandus juba kukkunud kolm kvartalit järjest. Neljanda kvartali miinus oli 9,7% võrreldes aastatagusega. Lehman Brotheris pankrot oli juba käivitunud üleilmse finantskriisi. Sellegipoolest hääletas riigikogu jõulude ajal eelarvet arvestades 3,6%-lise majanduskasvuga. Valitsuse tuludeks 2009. aastal planeeriti 97,8 miljardit krooni, kuludeks 98,5 miljardit. Reaalsus oli 14,1% majanduslangust.

Pidu oli täies hoos ja reaalsustaju oli kadunud. Ning see juhtus just enne euroonistuse täitumist. Kord me olime juba läbi kukkunud – 2007. aastal. Tookordseks “veaks” oli liiga kõrge inflatsioon, mis tulenes liiga kiirest majanduskasvust. Nüüd ahvardas uus oht – eelarvetasakaalu tingimus. Hiljem selgus, et tegelikult oli riigikassa tühi. Eesti oli küll kogunud reserve, kuid mitte piisavalt. Eestit ootas Läti ja Kreeka saatust.

Ühtlasi võib öelda, et kasinusmeetmed olid ette kirjutatud Eesti majandus-

dusmudeli ja euroelse liitumissituatsiooni poolt. Põhilised sammud, mis astuti, olid – tõsteti makse ilma eelarvekulud tõstmata, kärbiti avalikku sektorit, müüdi riigi vara ja kasutati reserve. Maksude ja SKT suhe kasvas Eestis aastatel 2008–2009 3,8%, samal ajal kui valitsuse kulud kasvasid vaid 0,4%. Enamik Euroopa riike kasvatas samal ajal kulusid ja alandas makse, mis viis võla kasvuni.

Otsus Eesti eurotsooniga ühinemise kohta langetati 2010. aasta juunis võttes arvesse 2009. aasta andmeid. Kuna inflatsiooni kriteerium lahenes iseenesest kriisi käigus, osutus määravaks eelarvedefitsiidi kriteerium. 2009. aasta defitsiit oli 2%. See tähendas, et eestlased võisid 1. jaanuaril 2011 tähistada euro saabumist. Tegelik eelarvetasakaal saavutati siiski alles 2010. aasta detsembris.

Märkimist väärib ka avaliku sektori kulutuste kärbe, seda enam, et viimased olid buumiaastatel kasvanud ennaktempos. 2009. aasta kulukärbe oli kokku 15,5%.

Asi aetud devalveerimiseta

Eesti kohandamisprotsessile on iseloomulik see, et see toimus ilma devalveerimiseta. Asjaolu, mis ei mahu paljude Krugmani-taoliste lääne spetsialistide pähe. Loomulikult oli devalveerimine just euroga liitumise eel ka välistatud. Eestis osutus võimalikuks nn sisemise devalveerimise tee – tootmiskulude alandamine, palkade kärped, hõive kahandamine ja tootmisefektiivsuse tõus. Eesti tööturg osutus paindlikumaks kui enamikus Lääne-Euroopa riikides. Töölepingu seadust muudeti “leebemaks” just kriisi alguses – augustis 2009. Eesti miinimumpalk on üks madalaimaid Euroopas – 278 eurot (2011). Kreekas oli see samal ajal 863 eurot, Suurbritannias 1139 eurot ja Prantsusmaal 1365 eurot. Kõik see aitas taastada Eesti ekspordi konkurentsivõimet. Ekspor-

di kriisieelne tase ületati juba 2010. aastal.

Eesti kogemus tõestab, et kriisist saab väljuda ka valitsuse kulused kärpides, mitte tõstes. Muu maailma võlariisi taustal omandab see kogemus erilise väärtuse. Ka täna vaevleb Euroopa dilemma eest – kärped või majanduskasv. Sisuliselt seistakse lõhkise küna eest. Olemasolev võlg sunnib justkui kärpima, majanduskasv (mis oleks vajalik võla vähendamiseks) innustab aga juurde laenama (mis süvendab võlakriisi veelgi). Euroopa jaoks täna häid lahendusi ei paista olevat. Millegipärast on tänased keinsistid oma ebajumalalt õppinud vaid poole – languse faasis on valitsuse sekkumise ja kulude kasv õigustatud. Samal ajal unustasid nad teise poole – headel aegadel unustasid valitsused end kokku tõmmata.

Laenatud tarbimisele baseeruva vananeva ühiskonna heaolumudel on pöördumatult läbi. Seda nii “sotsialistlikus” Skandinaavias, kokkuhoidlikul Saksamaal kui ka prassivas Kreekas. Iseasi, kas on võimalik rakendada samu lauakombeid Lapimaalt Peloponnesuseni. Sinisilmised ja lihtsameelsed euroonistajad on oma poliitkorrektsuses tolereerinud süsteemi püsimiseks hädavajalike reeglite rikkumist. Kas iseendale ja teistele valetamine aitab süsteemi päästa, ei ole kindel.

Pisikene ja sotsialismist ning plaanimajandusest poole sajandi jooksul räsitud Eestil on täna Euroopale anda oluline õppetund. Käesolev ei ole mitte kapitalismi, vaid sotsialismi kriis. Nende riikide kriis, kus valitsused on kasvanud liiga suureks, maksumoormus liiga kõrgeks ja bürokraatia istunud kodanikele pähe. “Tagasi kapitalismi!” võiks kõlada üleskutses. Riik peab olema hooliv, aga mitte hoolekandeaustus.

Aga lootus pidi viimasena surema. **Andres Arrak**

Eesti õppetund Euroopale

1

Toimetaja veerg

2

EÜSL 60!

Möödus 40 aastat esimesest ESTOst

Odameister Hans Moks sängitati kodumulda

Eesti Rahva Muuseumi ehitus sai lõpuks kulkalt rohelise tule

Eestlased olümpial

EÜSLi Esinduskogu valimised

3

Hamburgi kandi eestlaste jaanipidu

4

Jaanipäeva tähistamine Karlshofes

Hamburgi Eesti kool tähistas 7. kooliaasta lõppu piknikuga

Müncheni Eesti kool tähistas 5. sünnipäeva

Erkki-Sven Tüüri ooper “Wallenberg” Karlshofes

5

Suursaadik Mart Laanemäe ametiaeg Saksamaal lõppes

55+ Kultuuripäevad

Tee võrdsusesse ja tagasi – NO99 lavastus Hamburgis

6

Kunst kuulub rahvale ehk esimesed katsetused trükigraafika vallas

7

Noore kunstniku Mihkel Maripuu näitus Berliinis

Eesti ime – Tuhala nõiakaev

Kuulutused ja teated

8

Pilk ette

Viimane veerg

Head Eesti Vabariigi taasisesisvumise aastapäeva!

Toimetaja veerg

Juunikuu esimesel päeval tegi statistikaamet teatavaks 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemused. Esialgsetel andmeil loendati 1 294 236 püsivalt Eestis elavat inimest. Viimase rahvaloendusega (2000. a) võrreldes on Eesti püsielanike arv vähenenud 75 816 ehk 5,5% võrra. Tundub, et ei ole põhjust ülemääraseks paanikaks ega ka eufooriaks. Pole see asi nii hull midagi, võiks öelda sellele nina krimpsutavale, "miljonit-külli-täis-ei-saa" eestlasele, kes on "mihkel" iga asja kommenteerima ja arvustama, kuid ise eriline tegutseja ka ei ole.

Eesti tulemus võis Läti ja Leeduga võrreldes leebem olla tööturu tõttu, sest eestlased on läinud peamiselt tööle Soome. Soomes töötamine annab võimaluse hoida sidemeid Eestiga ja pöörduda tihedalt kodumaale tagasi, arvas tulemusi kommenteerinud regionaalminister Siim Kuisler. Kaugemale minejatel on palju väiksemad võimalused koduriigi vahet sõita ning seega kaob side koduga hästi kiiresti. Kas see nüüd päris nii on, mine võta kinni, aga eks oma tõetera on ministri jutus sees küll.

Hullem lugu on aga sellega, et rahvaloenduse andmete järgi meie ühiskond vananeb ja laste osakaal väheneb. Kuigi praegu pole tööealiste inimeste osakaal oluliselt muutunud, hakkab see tulevikus langema. Kui tõsta pensionile mineku iga, siis peavad paranema ka üldised tingimused, et oleks võimalik elada tervemalt ja kauem. Juba räägitakse mitmel pool ka sellest, et tööinimesi, kes pensionäre n-ö üleval peaks, tuleb hakata mujalt riikidest sisse importima. Prognoosi järgi lahkub järgmise üheksa aasta jooksul tööturult hinnanguliselt iga viies töötaja (120 000 inimest), samal ajal tööturule sisenevate noorte arv on sellest väiksem. Eesti hakkab juba päris mitmes mõttes n-ö vanale Euroopale järele jõudma. Mõtlemine paneb seegi, et e-loenduse analüüsi andmete järgi märgiti välismaale lahkunuks rohkem naisi kui mehi. Mehed aga teatavasti ei sünnita...

Tuleks mõelda, kuidas laste sündimisele siinsamas Eestis hoogu juurde anda, sest riik lapsi ilmale tuua ei saa, seda saavad vaid Eesti elanikud. Riik peab leidma lisaks vanemapalgale veelgi uusi võimalusi, kuidas laste sünnitamist ja kasvatamist peredes väärtustada.

Karin Aanja

EÜSL 60!

20. oktoobril 2012 Kölnis toimuva kultuuripeo EÜSL 60! eeltood jätkuvad.

Peokohaks valiti "Kulturbunker" Köln-Mülheimis. Pääsme hind on 25 €, sisaldades ka õhtusööki, joogid tuleb eraldi tasuda.

Seoses EÜSLi juubeliüritusega otsime noori/üliõpilasi, kes on nõus tasu eest teeninduses abistama. Huvilised võtku kontakti Maie Kisis-Vainumäega, e-posti aadressil maie.kisis@t-online.de või telefoni teel 0221/834 703.

Hotellid peokoha läheduses:

Cologne City Hotel, Frankfurter Str. 61, tel. 0221-671 166 90
tubade hind hommikusöögiga EZ 39 €, DZ 53 €, hommikusöök 7,50 €

Hotel Arkadia, Gaußstr. 29, tel. 0221-883 031
tubade hind hommikusöögiga: EZ 52 €, DZ 72 €

Hotel Kaiser, Am Wiener Platz, tel. 0221-962 220
tubade hinnad: EZ 70 €, DZ 85 €

Kui peokülalised otsustavad ühe ja sama hotelli heaks, pakutakse kuni 10protsendilist hinnaalandust. Huvilised võtku kontakti Maie Kisis-Vainumäega.

Selle aasta juulis möödus 40 aastat esimesest ESTOst

Tänavu 8. juulil möödus 40 aastat esimestest Ülemaailmsetest Eesti Päevadest Torontos, mida on edaspidi hakatud nimetama ESTOdeks. Need on olnud pagulaseestlaste kõige olulisemad kokkutulekud ülemaailmses ulatuses.

Esimesed Ülemaailmsed Eesti Päevad toimusid Torontos 1972. aasta juulis. Tõsi, siis neid veel ESTOdeks ei nimetatudki, see termin läks käiku järgmistel, 1976. aastal Baltimores peetud Ülemaailmsel Eesti Päeval.

Nende päevade tähtsus ei ole seisnenud mitte ainult eesti rahvuse ja kultuuri säilitamises paguluses, vaid peamiselt püüti väliseesti asukohamaade rahvale ja valitsusele edastada sõnumit, et Eesti peab vabanema Vene okupatsioonist. See oli eesti rahva olemasoluvõitlus ja eesmärk võõrsil.

Odameister Hans Moks sängitati kodumulda

12. juulil maeti Rahumäe kalmistule möödunud sügisel Torontos surnud väliseesti nimekaima odaviskaja Hans Moksi urn.

Pärast II maailmasõda oma sportlike tulemustega tosin aastat rahvusvahelisel tasemel püsinud Moks väärinuks võistlusvõimalust kolme-

del olümpiamängudel, kuid keeruline poliitiline olukord ei võimaldanud talle ainsatki olümpiavõistlust. 1955. aastal oma parima tulemuse 72.78 visanud Moksil õnnestus vaid kord osaleda tiitlivõistlustel. 1958. aastal Cardiffis Briti rahvaste ühenduse mängudel võitis Moks Kanadale pronksmedali.

ESTOod on aastakümnete jooksul ikka ja jälle kokku toonud tuhandeid eestlasi igast maailmakaarest, et olla oma rahvuskaslastega koos, rääkida emakeeles, laulda, pidutseda ja väljendada sinimustvalgete lippude lehvides truudust kodumaale.

Esimestele Eesti Päevadele Torontos saabus ligi 20 000 rahvuskaslast. Nõuti vabadust Eestile, korraldati meeleavaldusi ja rongkäike, peeti koosolekuid ja jumalateenistusi, aga ka pidutseti, lauldi ja tantsiti. Ilus mõte oli saanud teoks!

Mõistagi poleks see kõik olnud võimalik ilma tulihingeliste ja pühendunud algatajate ja eestvedajate, kelle seast tõuseb eriti esile auväärse "ESTOde isa" tiitliga pärjatud Robert Kreem. Tema elu kreedoks oli väliseestlaste ühendamine. Kui palju ta selle nimel tegi, jääb enamikule meist saladuseks.

Eesti Elu

SPORT

Eestist läheb Londoni olümpiale 33 sportlast

Eesti Olümpiakomitee (EOK) täitevkomitee kinnitas delegatsiooni koosseisu XXX suveolümpiamängudele Londonis. Delegatsiooni kuulub 76 liiget: 33 sportlast ning 42 treenerit ja taustajõudude esindajat.

Eesti lippu kannab 27. juulil toimuvaval avatseremoonial viiendat korda olümpiamängudel võistlev Aleksander Tammert.

Londoni olümpiadelegatsiooni kuulub 11 kergejõustiklast: Evelin Talts, Grit Šadeiko, Anna Iljuštšenko, Marek Niit, Rasmus Mägi, Mikk Pahapill, Raigo Toompuu, Gerd Kanter, Märt Israel, Aleksander Tammert. EOK täitevkomitee andis Eesti Kergetõustikuliidule aega 8. juulini kandidaadi esitamiseks meeste odaviskes, Eestit esindab Risto Mätas.

Jalgrattaspordis esindavad Eestit Grete Treier ning Rene Mandri. Maadlejatest on olümpiadelegatsiooni liikmed Ardo Arusaar ja Heiki Nabi ning ujumises Triin Aljand ja Martin Liivamägi.

Judos esindab Eestit Martin Padar, laskmises Anžela Voronova, sulgpallis Raul Must, vehklemises Nikolai Novosjolov ning vibuspordis Reena Pärnat.

Purjetajaid sõidab olümpiamängudele viis: Anna Pohlak, Ingrid Puusta, Karl-Martin Rammo, Deniss Karpak ning Johannes Ahun.

Sõudmise paarisaerulises kahepaadis astuvad võistlustulle Jüri-Mikk Udam ja Geir Suursild ning paarisaerulises neljapaadis Tõnu Endrekson, Andrei Jämsa, Allar Raja ja Kaspar Taimsoo.

Londoni suveolümpiamängudel toimuvad selle aasta 27. juulist 12. augustini.

Tennisist Kaia Kanepi olümpiamängudel ei osale

Pärast jalgadele tehtud ultraheliuurintut tuli Kaia Kanepil võtta vastu ebameeldiv otsus Londoni olümpiamängudel mitte osaleda. Kanepi kandade paranemine ei ole kulgenud soovitud kiirusega ning ta ei saa veel täie koormusega treeninguid alustada, vahendas ERRi spordiportaali.

"Täiesti kahju on, et ei saa seekord olümpiale minna. Ma ei teagi, kas mul enam see võimalus avaneb. Praegu ma tahaksin ainult seda, et mu jalad oleksid terved ja saaksin ilma valuta tennis mängida," kommenteeris Kanepi.

Kaia raviarsti dr Madis Rahu hinnangul võib praegu koormuse lisamine kaasa tuua kokkuvõttes veelgi pikema võistluspausi, kirjutab kaiakanepi.com.

ER

Eesti Rahva Muuseumi ehitus sai lõpuks kulkalt rohelise tule

Kauaoodatud Eesti Rahva Muuseumi ehituse alustamisest langes juunikuu lõpul viimane oluline takistus, kui Kultuurkapitali nõukogu otsustas eraldada selle rahastamiseks täies mahus eelolevate aastate rahad, mis laekuvad Kultuurkapitalile hasartmängumaksu seaduse alusel riiklikult oluliste ehitusobjektide jaoks.

Praeguste arvutuste järgi paigutab Kultuurkapital igal aastal umbes 6 miljonit eurot nn betoonifondi raha ERMi ehitusse ja nii kümme aastat.

Kultuurkapitali nõukogu otsust, mis avaks tee ERMi ehitusele, oodati juba ammu ning see oli päevakorras mitmel eelmisel nõukogu koosolekul, aga ikka ja jälle lõppesid arutelud otsustamise edasilükkamisega.

Osalt takistas nõukogu liikmeid mure, mis saab muusika- ja teatriakadeemia saalist, kui varasema otsusega selle ehitamiseks mõeldud raha suunata Eesti Rahva Muuseumi ehituseks, teistsalt ka valitsusepoolse lõpliku jah-sõna puudumine ERMi ehitusele. 2013–2016 eelarvestrateegia riiklike investeeringute kavas on Ees-

ti Rahva Muuseumi ehitamine on lõpuks mustvalgel kirjas.

"Loomulikult on mul väga hea meel, lõpuks on lootus, et pääsemine hakkab paistma," ütles Postimehele otsuse kohta Eesti Rahva Muuseumi direktor Krista Aru.

"Kõigepealt loodan ma Riigi Kinnisvara Aktiivseltisiga istuda maha ja vaadata üle tegeliku uue ajagraafiku ja kõik need ehitushanked, mis meil on ette valmistatud, need lähevad loodetavasti õige pea väljakuulutamiseni," rääkis Aru.

ER

EESTI RADA

Eesti Rada

Eesti Ühiskond Saksamaa Liitvabariigis häälekandja

Vanim väliseesti väljaanne

Asutatud 1945. aastal

Peatoimetaja/Chefredakteur:
Karin Aanja

**Vastutav toimetaja Saksamaal/
Verantwortlicher Redakteur
Deutschland:**
Maie Kisis-Vainumäe

Kaastöötaja/Mitarbeiter:
Meeli Bagger

**Toimetus Saksamaal/
Redaktion Deutschland:**

EESTI RADA
Maie Kisis-Vainumäe
In der Gracht 10
D-51105 Köln
tel: 0221/83 47 03
faks: 0221/830 31 03
e-post: ees tirada@yahoo.de

**Toimetus Eestis/
Redaktion Estland:**

Karin Aanja
Lille 6, 75201 Aruküla
tel: (+372) 53 929 684
Küljendus: Karin Aanja
Trükikoda: Bookmill, Tartu

Kirjasaatjad:

Kerttu Jõgi / Hamburg
Karin Ladvá-Zoller / München
Liilika M. Allev / Hamburg
Merike Miländer / Köln
Linda Pärtel / Düsseldorf

Tellimine/Abonnement:

Aastatellimus
Euroopas
25 EUR
Väljaspool Euroopat
28 EUR
Tudengitele
15 EUR

Eesti Raja konto:

Estnische Volksgemeinschaft
in der BRD
EESTI RADA Deutsche Bank,
Hamburg BLZ: 20070024
Konto nr 440011504
IBAN:
DE64200700240440011504
BIC/SWIFT: DEUTDEDBHAM

**Kuulutused, reklaam/
Anzeigen, Reklame:**

1,00 EUR/cm²
alates 50 cm² – 0,80 EUR/cm²
alates 100 cm² – 0,70 EUR/cm²
alates 200 cm² – 0,60 EUR/cm²
üle 300 cm² – 0,50 EUR/cm²

Leinakuulutused:

Kahe veeru laiusega:
1 cm kahel veerul – 5 EUR

Toimetus jätab endale õiguse toimetada ja lühendada kaastöid ning kirju nende selguse huvides. Avaldatud artiklite sisu eest vastutavad allkirjutatud.

EÜSLi Esinduskogu valimised 2012

Selle aasta 15. septembrist kuni 15. oktoobrini toimuvad EÜSLi Esinduskogu valimised. Käesolevas lehenumbris tutvustame kandidaate, kes tunnevad kutsumust kuuluda EÜSLi Esinduskogusse. Augustikuu jooksul saadetakse kõikidele EÜSLi liikmetele laiali valimisdokumentid. Ootame aktiivset osavõttu! Valimistulemused avalikustame ka novembrikuu Eesti Rajas. Kogu info saadaval ka www.eüsl.de.

EÜSLi juhatuse nimel
Maie Kisis-Vainumäe

Merike Schümers-Paas

Sündinud 8.06.1972 Väike-Maarjas.

Lõpetanud Väike-Maarja gümnaasiumi, Väike-Maarja Kutsekooli talupidamise erialal ja EELK Usuteaduse Instituudi Tallinnas.

Saksamaal olen alates 1998. aastast, abielus, kolme lapse ema.

Olen Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku kirikuõpetaja. Töötan Spangenbergis kunstipargis "Himmelsfels" tekstiilikunstnikuna.

Esinduskogu liikmena tahan toetada eestlust Saksamaal. Eriti huvitab mind kultuur, haridus ja seltsielu.

Olen lõpetanud Tartu ülikooli ajalooeaduskonna ja töötanud 16 aastat Tallinna Linnaarhiivis. 1991. aastal tulin seoses abiellumisega Saksamaale.

1995. aastast töötan eesti keele dotsendina Hamburgi ülikoolis.

Olen tegelenud EÜSLi Berliini asuva arhiivi korraldamisega ja see on mulle südamelähedaseks saanud. Tahan sellega jätkata ja tagada, et säiliks Saksamaa eestlaste ajalooline pärand tulevaste põlvetele.

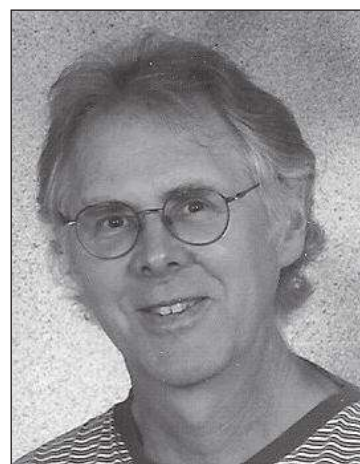

Maie Kisis-Vainumäe

Sündinud 30.05.1950 Oldenburgis, abielus, 2 last.

EÜSLi juhatuse liige, Eesti Raja toimetaja Saksamaal, kauaaegne KERK esimees, nii EÜSLi Lastepäevade kui ka Seenioride 55+ kultuuripäevade algataja.

Tahan ka tulevikus eestluse heaks Saksamaal endast parima anda.

René Tomingas

Sündinud 06.04.1946 Ulmis, abielus, 2 last.

1946–1953 olime mitmetes DP-põgenikelaagrites, näiteks Geislingenis, Feldafingis. Käisin eesti lasteaias Geislingis, saksa keele õppisin selgeks algkooli esimeses klassis Feldafingis.

1953–1964 "Valga" laagris Nürnbergi lähedal. Kaks korda kuus eestikeelse täienduskooli, osalesin Eesti skautluses.

Gümnaasiumi lõpetasin Nürnbergis, alates 1966. aastast õppisin arstiteadust Erlangeni ülikoolis, pidin raske haiguse pärast ligi kaheks aastaks õpingud katkestama.

Pärast eksameid siirdusin tööle Nürnbergi Kliinikumi sisehaiguste ja onkoloogia osakonda. 1975. aastal kaitsesin doktoritööd.

1983–1986 Schnaittachi sisehaiguste haiglas ülemarst.

1986–2011 peaarst Schnaittachi ja hiljem Laufi haiglas. Ühiskondlik tegevus: EELK Nürnbergi koguduse esimees, EÜSLi liige, Eesti Sotsiaaldemokraatliku Erakonna liige.

1991. aastal olin "Hilfe für Estland e.V." asutamise juures, mitu aastat esimees.

Nürnbergi distrikti liige (Kreistag Nürnberger Land), SPD-liige, Nürnbergi distrikti "Caritas" organisatsiooni eestseisuse liige.

Sulo Rosenthal

Sündinud 29.07.1949 Viljandis, abielus, 1 tütar.

Kõrghariduse omandasin Aacheni Tehnilises Ülikoolis, töötan vabakutselise arhitektina.

Kuulun EÜSLi Esinduskogusse.

Toetan Berliini maja säilitamist ja eestlust Saksamaal.

Andres Vainumäe

Sündinud 08.03.1956 Oldenburgis, 1983. aastal lõpetasin Kölni ülikooli sotsiaalpedagoogika erialal. Alates 1995. aastast on mul koos naisega ettevõtte Mare Baltikum Reisen. Pakume individuaal- ning rühmareise Balti riikidesse.

Eesti asi on mul alati hingelähedane olnud ja tahan ka tulevikus oma võimalustega Eesti ja eestlaste heaks tegutseda.

Meeli Bagger (sünd. Randjäv)

Sündinud 1958. aastal Tallinnas, lahutatud, 1 poeg.

Lõpetasin Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna diplomeeritud ökonomistina.

Viimased 20 aastat elan ja töötan Karlsruhe.

Alates 2004. aastast EÜSLi juhatuse liige; 2008. aastast EÜSLi esimehe 1. asetäitja; EÜSLi Baden-Württembergi RK esinaine; Karlsruhe Saksa-Eesti Selts e.V. asutajaliige aastast 1992, praegu seltsi sekretär; ajalehe Eesti Rada kaastöölaine. Olin üks ESTO 2009 peakorraldajatest.

Olen eestluse heaks Saksamaal jub aastakümneid aktiivselt tegutsenud ja kavatsen samas vaimus väsimatult edasi töötada ka EÜSLi uues Esinduskogus.

Mare Rahkema (sünd. Visberg)

Sündinud 15.07.1958 Tartus, abielus.

Olen lõpetanud Tartu ülikooli ja seejärel 17 aastat töötanud gümnaasiumi õpetajana ning erakutseõppeasutuse direktorina.

Alates 2000. aastast elan Saksamaal.

2002. aastast EÜSLi liige.

2003. aastal kutsusin kokku EÜSLi projektkoori, mille tegevust koordineerin siiani.

2003. aastast KERK juhatuse liige.

2004. aastast EÜSLi Esinduskogu liige.

2005. aastast KERK esimees.

2007. aastal kutsusin kokku Euroopa Eestlaste Koori, mille tegevust koordineerin siiani.

2008. aastast EÜSLi juhatuse liige, kust astusin 2010. aastal tagasi.

Ave Vals

Sündinud 05.09.1973, vabaabielus, 10aastane tütar. Saksamaal elan kuuendat aastat.

Lõpetasin 2004. aastal Audendese Ülikooli finantsjuhtimise erialal.

Aastatel 1992–1994 õppisin Tallinna Pedagoogikakoolis koolieelse lasteasutuse õpetajaks.

Alates 2007. aastast töötan kibe arendavas firmas Aasia-Okeania müügijuhina. Enne seda töötasin Eestis tarkvara arendusega tegelevas firmas.

Enne IT-valdkonda suundumist olin pikka aega otseselt ja kaudselt seotud aga hoopis spordiga. Olin üle kümne aasta spordiklubi juhataja Tartus, kus saavutasin klubiliikmete arvu kasvu paarisajalt paari tuhandeni. Olen andnud aeroobika- ja sporditunde juba üle 15 aasta.

Alates 2007. aastast olen Hamburgi Eesti Koolis liikumis- ja tantsuõpetaja. Juhin Hamburgi Eesti kooli varsti juba kolmandat õppeaastat ning loodan, et kooli õppetööst võtab osa üha enam lapsi, kelle südamest ja meelest ei unune eesti keel ja meel!

Soovin anda oma panuse eestlaste kogukonda Saksamaal ning seista selle eest, et eestlus ja eestlased jäävad püsima ka väljaspool Eestit.

Gina Bauer

Sündinud 9.12.1944 Danzigis, abielus, 2 last.

Olen Hamburger Seehandlungs m.b.H. ärijuht ja eesti firma Mikromaailm konsultant. Olen tegutsenud 16 aastat EÜSLi esimehe asetäitja kohal, 24 aastat Hamburgi RK juhatuse liige.

Sooviksin olla hingesillaks ja nõuandjaks, et eesti kultuuritöö Saksamaal edaspidigi häid vilju kannaks.

Karin Ladva-Zoller

Sündinud 13.11.67 Võrus, abielus, 2 last.

Lõpetasin Võru I Keskkooli 1986 aastal. 1988–1991 õppisin Tartu Ülikoolis eesti filoloogiat. 1991. aasta oktoobris tulin lapsehoidjaks Saksamaale. Aasta hiljem alustasin õpinguid Augsburgis. Lõpetasin Münchener Sprachen- und Dolmetscher Instituti, hiljem tegin väljaõppe personali alal. Sellel alal teenin ka oma igapäevast leiba. Olen Müncheneri RK esinaine 2000. aastast ja kuulun Müncheni Eesti Kooli juhatusse selle asutamist saadik.

Karin Rumming

Sündinud 27.06.1948 Drüttes Saksamaal, 1 poeg.

Olen lõpetanud Hannoveri tehnikaülikooli, olen diplomeeritud arhitekt. Töötan Hannoveri Linnavalitsuse keskkonna osakonnas "Ökoloogiline planeerimine ja ehitamine".

Soovin toetada eesti elu ja kultuuri Saksamaal.

Kaja Telschow (sünd. Altof)

Sündinud 20.10.1954 Tallinnas, abielus, 1 poeg.

Jaaniõhtul said kõik naised, ja mõni meeski, endale pärjad pähe.

Hamburgi kandi eestlaste jaanipidu

Jaaniõhtu, 23. juuni õhtul praksus Hamburgis elavate eestlaste jaanituli, mille ümber tantsiti ja lauldi, millest hüpati ülegi ning mille ääres soojendati jaheduse saabudes külmaks muutunud ninasid.

Eestlastel, nagu ka paljudel teistel väikestel rahvastel, on ikka kombeks võõrsil olles kokku hoida. Kes seda nüüd nii täpselt seletada oskab, mis tunne see päriselt on, mis meid ikka ja jälle kokku toob, aga olemas see tunne meil on ja kokku ta meid toob – kas ongi lõpuks nii tähtis sellele jälle saada ja teda nii täpselt kirjeldada osata?

23. juunil tähistasid Hamburgis elavad eestlased koos võidupüha ja pidasid maha korraliku jaanipäeva. Pidul toimus Saksamaa kõrgeimas sõjakoolis õppiva ja peagi oma õpingud lõpetava major Ülari Lõhmuse siinses koduaias Blankenesel, kuhu oli püstitatud kaks suurt väli- telki, mis Hamburgi heitlikku ilma ette teades poleks heidutanud lõbusa peo toimumist ka siis, kui taevast oleks sadanud pussnuge. Kokku kogunes nii suuri kui ka väikesed pidulisi ligi 50 – tubli saavutus selle kohta, et jaanipäeva tahetakse ju ikka kõige rohkem Eestis pidada ning tegelikult paljud pered selleks ajaks juba Eestisse sõitnud olidki.

Kui harilikult võetakse jaanitulele minnes kaasa midagi, mida lõkkesse visata, siis seekord oli pere-

rahvas palunud kaasa võtta midagi sellist, mida teistele pakkumiseks lauale panna sai. Ja kui maitsvalt mitmekesised oli piduliste kaasa toodud hõrgutised! Kogu meisterdamise ja valmistamise vaev andis tunnistust pühendumusest ja põhjalikkusest, mis on ju just need omadused, mida eestlaste juures välismaal väga kõrgelt hinnatakse.

Koos nauditigi mõnusat muusikat ja üksteise lõbusat seltskonda. Peol viibinud lätlanna Evija punus koos lastega lilledest pärjasid, mis kaunistasid õhtu lõpuks pea kõikide naiskülaliste päid. Hiljem visati pärjad aias olnud puude otsa ja sooviti salasoove, nagu kombele kohane.

Pimeduse saabudes helkisid lõkkepaistel vaid tema ümber istuvate ja pisut juba väsinud külaliste silmad – võta sa nüüd kinni, kas seda külmast või hoopis isamaalaste laulude mõjul silmisse ja hinge tunginud hõrgusest. Kõik kitarrimängu saatel esitatud laulud viisid aga vähemalt mõneks ajaks peast kõik ülejäänud mõtled – jäi vaid kodu, Eest, mälestused...

Veel viimased hüpped üle lõkke ja südaõõ paiku lahkusid ka viimased külalised. Ennist rahvast täis olnud peopaika jäi palju ilusaid mälestusi: hõõguvad sõed, kõlavad laulud, aga kõige enam ikka seesama tunne, millest loo alguses juttu oli...

Kerttu Jõgi

Jaanipäeva tähistamine Karlsruhes

Võidupüha, 23. juuni õhtul kogunesid Karlsruhe eestlased ja estofiilid Ettlingen-Oberweieri grillplatsile, et ühiselt Jaani tähistada.

Ilmataat oli seekord meie vastu väga armuline, oli parajalt soe, tuuletetu ning kuiv, ühesõnaga kõik eeldused mõnusaks jaaniõhtuks.

Väärika jaanitule tarvis tassi- ti ümbritsevast metsast kokku palju lõkkematerjali, mis hiljem ühis- te jõupingutustega ka põlema saadi. Õhtu edenedes pandi tööle grillid, et kehakinnitust võtta, ja võeti üles ühislaul.

Pimeduse saabudes olid hääled kähedaks lauldud ja lõkkeluuli kustumas ning selleaastane jaanipidu tuli lõppenuks kuulutada. Oli tore pidu, kõlas kõigi ühine hinnang.

Meeli Bagger

Sütti, sütti, lõke! Foto: Meeli Bagger

Hamburgi Eesti kool tähistas 7. kooliaasta lõppu piknikuga

16. juunil pidas Hamburgi Eesti kooli suur pere üheskoos päikeselist piknikut – koos tantsiti rahvatantsu, mängiti osavusmänge ja peeti maha suur suvine pidu – ühtlasi tähistas see pärastlõuna ka Hamburgi Eesti kooli 7. tegutsemisaasta lõppu.

Kui veel hommikul näitas ilm oma üsna pahurat tuju ja peitis sooja päikese oma kohevate vihmapiilvede taha, tegid lapsed pärastlõunal siiski imet ja kutsusid päikese oma kilka- vate hüüetega pilvede tagant välja. Viimase koolipäeva tähistamine sai sooja ja päikeselise alguse. Paljud põngerjad olid kurja vihma ja külma tuule ootuses ennast vihmakuubedesse riitanud, aga üsna pea kogunes üleliigsetest jopedest ja kummikutest tekile maha suur kuhi ja edasi joosti suisa paljajalu.

Õpetaja Ave juhendamisel mängiti seltskonna- ja osavusmänge, mis kujunesid nii menukaks, et isegi suur vahukoorene maasikator ei suutnud lapsi mänguplatsilt kohe tagasi meelitada. Iga pere oli kaasa toonud palju uskumatult maitsvaid suupisteid ja toite – vahukooretort, maasikad, puuviljad, salatid, õpetaja Ülari küpsetatud maitsvad viineripirkad, ise- valmistatud hakklihahallid, kiluvõileivad Eestimaalt pärit leivast, erinevad maiustused, grillvorstid ja palju muud. Ei leidunud toitu, mida lapsed maitsa poleks soovinud. Just viimased, need eriti maitsvad grillvorstid, said kõikide isside lemmikuks, sest koos hoolitsesid nad grilli ümber juttu ajades selle eest, et vorstid parajalt krõmpsuvaks küpseksid.

Piknikuplatsil jagus ruumi nii söömise-joomise kui ka mängude jaoks.

Peo kulminatsiooniks oli tunnistuste jagamine. Nende üle olid lapsed väga uhked ja tõttasid neid jooksujalu emmedele-issidele ette näitama.

Veel mängiti lõbusaid ja põnevaid mänge, millest kõige naljakamaks kujunes toore muna viskamise mäng. Võistlejad jagati paaridesse, mille järel anti igale paarile üks toores kanamuna. Mängu käigus viskasid paarilised üksteisele muna nii kaua, kuni see maha kukkus ja katki läks – kõige olulisem on ära märkida, et meie piknikuplats oli üsna suur ja iga viske järel pidid paarilised teineteisest sammu võrra eemalduma. Mängu lõppedes nägi plats välja kui suur pann, millel katkised munad vedelesid.

Naeru ja head tuju jätkus pärast mängu veel kauaks. Veel räägiti üks-

teise suveplaanidest – tore oli tõdeda, et väga paljud pered oma suvepuhkuse just Eestis sugulaste ja sõprade seltsis veedavad. Lapsed rõõmustasid selle üle ka väga ja jutustasid õhinal kõikidest põnevatest sündmustest, mis neid seal ees ootavad.

Kõige armsam aga oli selle pärastlõuna juures näha rõõmu ja rahulolu kõikide mudilaste ning nende emmede-isside silmis, sest tunne ja teadmine, et sa kuulud ühte suurde perekonda, kes hoiab nii tugevalt kokku ja hoolib üksteisest, on kõige suurem rõõm ja energiaallikas ning aitab meil kõigil pidada vastu pikk ja tegude- rohke suvevaheaeg seniks kuni algab jälle sügis ja alustab Hamburgi Eesti kool – ja seda juba 8. aastat.

Kerttu Jõgi

Müncheni Eesti kool tähistas 5. sünnipäeva pika programmiga

Müncheni Eesti kooli sünnipäevapidu toimus 16. juunil. Kohale oli tulnud EÜSLi esimees Maie Kisis-Vainumäe Kölnist, EÜSLi praost Michael Schümers, Lottefilmide autor Janno Pöldma ning paljud endised ja praegused Müncheni Eesti kooli lapsed ja vanemad.

Pärast avasõnu alustasid Müncheni Eesti kooli lapsed etteastetega. Kõigepealt näitas mardikate rühm (1–3aastased), mida nad olid sellel aastal õppinud, sellele järgnes 4–5aastaste laste etteaste tantsuga “Kaerajaan” ja lauluga “Mina ka”. Koolilaste rühm astus ülesse Andrus Kiviräha koomilise näidendiga “Vapper keefir”, mida olid nad viimastel nädalatel tubliski harjutanud ning mis pani publiku naerust rõkkama.

Pärast laste etteasteid õnnistas praost Michael Schümers Müncheni Eesti kooli ja toimus ühislaulmine. Eriti suurt rõõmu tundis külalised üle Eestist, kelleks oli seekord Lottefilmide üks autor Janno Pöldma. Ta näitas meile oma esimest lastele tehtud joonisfilmi ja rääkis meile pikast teest, kuidas sündis idee teha film koeratüdrukust Lottest ja ka oma uue raamatu “Lotte ja kuukivi saladus” ilmutamisest.

Pärast pidulikkust osa suundus koolirahvas ja külalised tuntud õlleaeda Paulaner am Nockherberg. Ilm oli kuum ja kõigil kõhud tühjad. Pärast soolast kõhutäiti lõigati lahti ühe lapsevanema poolt Müncheni Eesti kooli sünnipäevaks valmistatud suur martspanitort Lotte, Bruno ja Alberti pil-

Müncheni Eesti kooli 5. sünnipäeva puhul oli selgeks õpitud Andrus Kiviräha koomiline näidend “Vapper keefir”. Foto: Piret Suidt

diga, mis väga ruttu külaliste kõhtudele kadus.

Pidu jätkus pühapäeval laevasõiduga Starnbergi järvel, mis kestis pausiga järves sulistades või Bernriedis asuvat Buchheimi muuseumit külastades terve päeva.

Eriti meelde jääb oli laevasõit Starnbergi järvel, kus lapsed said laeval ka liuväljast alla lasta. Meiega oli kaasas ka Janno Pöldma, kes on ülihea vestluspartner ja kutsus meid ka augustis Eesti Joonisfilmi ekskursioonile.

Müncheni Eesti kooli kooliaasta lõpp on olnud ka veidi kurb, nimelt lahkus Münchenist Ateenasse õpetaja ja projektijuht Piret Suidt ning 4–5aastaste laste õpetaja Tiina jätkab õpinguid Eestis.

Suured tänud Piretile suure töö ja paljude huvitavate projektide eest viimasel neljal aastal! Soovime Piretile ja Tiinale edu uutes tegemistes ja jätkelägemises Münchenis!

30. juunil toimus Müncheni Eesti kooli viimase koolipäeva üritusena supluspäev Karlsruhfeldi järve ääres. Tunnid jäid ära, sest väljas oli sel päeval 32 soojakraadi ja kellel oleks isu istuda kinnistes ruumides.

Suur tänu lastele ja lastevanematele, et olete valmis ka laupäeviti end vara voodist välja ajama ning nii mõnelegi pika tee Müncheni Eesti kooli ette võtma!

Müncheni Eesti kooli suveüritus toimub 16.–19. augustil Kihnus, Soomaal ja Pärnus.

Karin Ladva-Zoller

Erkki-Sven Tüüri ooper "Wallenberg" Karlsruhes

7. juulil tuli Badisches Staatstheateris Karlsruhe lavale helilooja Erkki-Sven Tüüri ooper "Wallenberg". Päev enne Karlsruhe ettekan- net oli helilooja lahkelt nõus mõnele küsimusele vastama.

Jälgisid eile peaproovi. Millised on esialgsed muljed Karlsruhe lavastusest?

Alateadvuses pelgasin veidi, et ka siin püütakse võimalikult ajastutruult lavastada. Õnneks nii see ei olnud. Omas võtmes on see lavastus tugev. Karlsruhe lavastusel on rohkem sarnasust Tallinna lavastusega, aga samas on ta ka täiesti erinev.

Dortmundi lavastusega polnud Sa eriti rahul. Oled ühes oma intervjuus öelnud, et sealne lavastus läks kohati ikka liiga rammu- saks.

Minu hinnang on puht subjektiivne. Partituuri loojana tahangi näha, kuidas näevad välja erinevad lavas- tused.

Mina vaatan asja justkui uurija po- sitsioonilt: kuidas erinevad lavasta- jad selle materjaliga ümber käivad ja mida nad sellest teevad. See pole siis enam minu looming.

Igal lavastajal on õigus oma nä- gemusele. Siinsel lavastajal Tobias Kratzeril on väga selge oma nägemus teemast. Kui püütakse vaid ajaloolist situatsiooni jälgida, sinna nn kinni jäädes, kaotab kogu temaatika minu jaoks oma universaalsuse.

Ooperis on sõnum, see pole pelgalt Wallenbergi lugu, teema on laiem.

Selliste lugude rääkimine on täht- sis. Teema saab mõjusaks, kui vaata- ja tunnetab, et sarnased asjad võivad juhtuda igal pool, ka täna, meie üm- ber, meiega. Tegemist pole ainult 20. sajandi kahe suure kurjuse teljega ja kangelasliku diplomaadiga. Ja seda väljendab Tobias Kratzeri instseneer- ing ning sestap on see mulle läheda- ne. Andekas režii.

Kuidas jäid rahule solistide, orkestri ja koori tööga?

Peaosatäitjaid (Wallenberg – To- bias Schabel, Eichamm – Renatus Meszar) ja üldse kogu truppi tahaks vaid kiita. Orkester ja eriti just diri- gent (Johannes Willig) on teinud ära väga suure töö, sest ega minu muusi- ka kerge ju ei ole. Orkestri kõla meel- dis mulle väga. Badische Staatskapel- le on üks Saksamaa vanimaid orkest- reid, tähistades sel aastal oma 350. sünnipäeva.

Kuidas meeldis lavakujundus ja kostüümid (Rainer Sellmaier)?

Lavapilt on ökonoomne, hakka- ma on saadud nappide vahenditega ja kogu lavakujundus annab atmosfääri hästi edasi. Kostüümid ja maskid – esialgu tekkis väga tugev ohoo-reakt- sioon, positiivses mõttes. Kõik tege- lased, välja arvatud Wallenberg, kan-

Orkester ja dirigent on teinud ära väga suure töö, sest ega minu muusika kerge ju ei ole.

Erkki-Sven Tüüri

navad loomade maske. Siinkohal on mask kui üldnimetaja. Vastavad loo- made maskid toonitavad tegelaste ka- raktereid, üldistavad, andes allegoori- liselt edasi nende olemust. (Nt Wal- lenbergi vastaspool Adolf Eichmann kannab mürkrohelist kopra maski, toonast Euroopa diplomaatiat esinda- vad kolm jänesemaskides ning -kos- tüümides daami jne – M.B.)

Kuidas sujus koostöö Karlsruhe teatrimaja rahvaga?

Kogu teatri rahvas oli õhinaga selle projekti juures, kõik tegid oma tööd südamest, kuigi "Wallenberg" oli hooaja viimane lavastus ja selles on suur sõnum, nn raske pätkel. Tu- lemuse üle on mul tõeliselt hea meel.

"Wallenberg"

● Erkki-Sven Tüüri ooper ju- tustab loo rootsi diplomaa- dist Raoul Wallenbergist, kes II maailmasõja ajal Budapes- tis sadu tuhandeid juute natsi- de kuisist päästis, väljastades neile Rootsi passe. Ooperi tei- ses osas näeme, kuidas kange- lane Wallenberg stalinistliku süsteemi poolt kui spioon van- gistatakse ja hävitatakse ning kuidas inimesest Wallenberg muut Wallenberg kujuneb.

● Ooperi esietendus toimus 2001. aasta mais Dortmundis sealse ooperimaja tellimustöö- na. Teist korda lavastati teos Eesti Rahvusooperis 2007. aastal.

● Selle aasta 7. juulil toimus Karlsruhe Linnateatris (Ba- disches Staatstheater) Tüüri ooperi kolmas ettekanne.

● Karlsruhe mängitakse "Wallenbergi" kokku neljal korral, ooperi dirigent on Jo- hannes Willig, lavastaja To- bias Kratzer ja dramaturg Joscha Schaback, libreto kirjutas edukas saksa dramaturg Lutz Hübner.

● Info: www.staatstheater. karlsruhe.de

Igati tervitav on ka samal ajal Lin- na Raamatukogus avatud Wallenber- gi-teemaline näitus ja enne igat eten- dust teatri fuajees asetleivad diskus- sioonifoorumid oma ala spetsialistide osavõtul, nt Wallenbergi biograaf Ch- ristoph Gann jt.

Mis ootab kodus Hiiumaal kirju- tustalaua? Kas uus ooper?

Ooper oleks tore, aga kahjuks ei. Konkreetset kirjutat Klarnetikont- serti Soome Raadioorkestri tellimu- sel.

Suur tänu ning palju loominguli- si kordaminekuid.

Intervjuueris ja pildistas Meeli Bagger

Väljasõit Linzi – väike grupp osavõtjatest.

Foto: Arvo Kannast

55+ kultuuripäevad läksid korda ka sellel kevadel

Seenioride päevadest 55+ Annabergis on igal aastal häid mälestusi kaasa võtta. Need päevad on nagu perekonna kokkutulek, oleme kui üks suur pere.

Istume kõik koos, mitte gruppi- dena, ja tunneme end ühise perena. Ka seekord oli jälle mõnigi esma- kordselt kohal, lubati järgmisel aastal kindlasti jälle tulla. Neid päevi

saame nautida tänu Maiele, kellel on ikka jälle uued ideid ja kellela neid kokkutulekuid ei toimuks. Tei- ne, kes iga aasta uut hoogu annab, on meie pillimees Arne, kes kirjutas meile seenioride hümnid. Arne on vä- simatu nagu Maie, kellela ei oleks neid ilusaid mälestusi Annabergist kaasa võtta.

Ootan juba nüüd mai nädalat 2013!
Linda Pärtel

Suursaadik Mart Laanemäe ametiaeg Saksamaal lõppes

Seoses lähetustähtaja möödumi- sega toimusid EV suursaadiku dr Mart Laanemäe auks pidulikud vastuvõttud Düsseldorfis, Stutt- gardis ja Berliinis.

Nii Nordrhein-Westfaleni aukon- sul Werner Maier-Hunke kui ka Ba- den-Württembergi rahandus- ja ma- jandusministeeriumi välismajandus- osakonna juhataja Hartmut Reichel tänasid soojade sõnadega rikastava koostöö ja Laanemäe vahendusel tek- kinud kontaktide eest.

Mart Laanemäe avaldas muu hul- gas lootust, et idanema pandud seeme rohkeid vilju kannab ja igasugusele ajaproovidele vastu peab, sest nende kaudu tõuseb tulu nii Eestile kui ka Saksamaale.

3. juulil toimus Berliinis töövisiidil viibinud president Toomas Hendrik Ilvese auks vastuvõtt, mis oli ühtlasi ka suursaadiku lahkumisvastuvõttuks. Pidulikule vastuvõtule oli kutsutud rohkem kui 120 külalisi erinevatest valdkondadest nagu diplomaatia, ma- jandus ja poliitika.

Ilves kirjutas 11. juunil alla otsu- sele, millega Kaja Tael nimetati Eesti Vabariigi erakorraliseks ja täievolili- seks suursaadikuks Saksamaa Liitva- bariigis.

Hartmut Reichel (vasakul) Baden- Württembergi rahandus- ja majandus- ministeeriumist ja suursaadik Mart Laanemäe Stuttgardis.

Foto: Meeli Bagger

Saatkonna töötajad vasakult: Olev Sikk, Tiina Paju, Katrin Moon-Farouk, Carl Eric Laantee Reintamm, Vabariigi President, Mart Laanemäe, Harry Liivrand, Maret Iin, Rita Warfia, Anna-Maria Praks.

Foto: EV Berliini saatkond

ER

Tee võrdsusesse ja tagasi

NO99 tõi Thalia teatris lavale Makarenko sotsiaalse poemi

Varakevad 2011

Helistati päringuga, kas osutaksin keelelist abi. Eestis *revoluzzer*'i ja staari staatust nautiv lavastajapaar Semper-Ojasoo (NO99 asutajad ning juhid) hakkavat kevadel 2012 lavastama Saksamaal/Hamburgis, ent esmakordselt kohaliku trupiga. Sakslastega. Ning viimaste inglise keel ei ole alati kõige vettpidavam. Kohutumisel viibiv sakslanna puuris minu kaudu aluseks oleva romaani filosoofilist-ajaloolist-kunstilist tausta, räägiti motivatsioonist-intensioonist-intentsioonist-revolutsioonist... Lõppeks tuli välja, et daam ei olegi Thalia teatri esindaja, vaid kunstnik, sõbranna. Kas kogu see aeganõudev ja kurnav filosoferimine oli tõesti pelgalt keelelise vahendussuutlikuse kontroll? Pahaks ei pane, arusaadav. Hiljem mainiti vabandavalt, et tõlke olla igasuguseid, eelnev halb kogemus... Tiit lisas, et keelelise kompetentsuse kõrval on tema jaoks vähemalt sama oluline "keemia". Esimene tööalane kokkusaamine pidavat toimuma juba septembris 2011.

September 2011

Keegi ühendust võtnud pole. Olingi vist ebakeemiline. Olgu siis pealegi.

November 2011

Kell 22.30 heliseb telefon. Saksamaal! Hilisõhtune helistaja ei olegi eestlane, vaid sakslanna! Thalia teatrist. Ei, loomulikult on asi jõus, lihtsalt – *verstehen Sie* – kunstinimesed. *Jaja, ich verstehe, selbstverständlich*. Tegelikult oli tõesti hea meel kuulda, et asi toimub ning mind endiselt vaja, sest huvitava teatriprojekti nimel olin tagasi lükanud kuuekuise keelekursuse juhendamise, põneva varblase nimel lasin tuvi käest... Õnneks hakkas varblane lõpuks ometi kaju võtma.

Jaanuar 2012

Esimene ning ettevalmistav kohtumine Thalia meeskonnaga, kokku on tulnud tehniline ja kunstiline personal. Eestlastest lavastajapaar *versus* sakslastest teatritöölised. Tajun, kuidas mõlemate poolte vahel tekivad küsimärgid, pupillid laienevad, kombatakse üksteist, ollakse üllatunud selle üle, mille üle teine pool üllatub.

● Thalia: Mis, kas kontsept-kujundus ei olegi veel paigas? Tekib tõesti alles proovide käigus? Aga siin ehitatakse lavakujundus juba proovide algusaas, töökoda ei saa viimasel minutil ehk enam valmis.

● NO: Mis, kas eelarve ongi nii väike?

● Thalia: Kas teil on siis rohkem raha kasutada (ridade vahel hõljub: ise idaplokiist ja selliste nõudmistega...)? Soovitud kaamerad on ju nii kallid!!! *Et cetera, et cetera*.

Ene-Liis on ääretult enesekindel daam, annab sirgeseljaliselt mõista: meil nii ei käi, meie töötame teistmoodi. Teater kohanev lavastajaga, mitte vastupidi. *Chapeau!*

Küsin Ene-Liisilt hiljem nelja silma all, et kas eesti teatrite majanduslik olukord on siis tõepoolest nii palju parem, kui ühel Saksamaa juhtivatest püüedest? "Kuna turustame ise ja müüme maja alati jäägitult välja, siis saan reeglina kõik, mis tahan." Tõepoolest, väga sirge seljaga.

Kevad 2012

Läheb lahti! Lugemisproovile kutsuti ringkirjaga: *Hallo, fuck-your-egos!* Vanadus hakkab vist tulema. Selline släng ja ropendamine riivavad kuidagi hinge. Täki pealkiri "Fuck your

Fotod: Angerer Krafft

ego" olevat olnud Thalia soovitus, toovad rohkem publikut majja. *Deutschland, das Land der Denker und Dichter*... Alustuseks ilmub intendant, edastamaks häid soovide: "Kõik võõras on huvitav, tahame temaga kokku puutuda, temalt õppida. Samas loodame alati, et võõras liiga teistmoodi ei oleks. Ning eesmärk, tuua lavale ühiskondlik utopia, on väga- väga julge samm." Kõlas peaaegu nii, et kogu projekt saabki ainult luhta minna, kuid vabandus vahendati ka kohe alguses kaasa, et kellegile seda süüks ei panda – ikkagi esimene kokkupuude kahe eri tööstili ja ehk ka maailmavaate vahel.

Loeme ühiselt raamatut. *Nota bene* – aluseks olevat Makarenko originaalromaani, mitte teatri jaoks kohandatud dialoogiraamatut. Sama ka teisel päeval. Näitlejate ringis tekib kohmetu küsimus, et kas dialoogiraamat üldse eksisteerib, tekib kunagi või ei saagi olema? Sama küsimust esitatakse ka otse mulle – kaudselt mõista andes, et otse "tema" (Tiidu) käest välja uuriks. Kolmandal päeval – dialoogiraamatut ei näi olevat ega tulevat – on esimene tüli, näitle-

jate vahel. Üks nii ei taha-saa, teine nõuab paindlikkust, teise teatrikäik kirjaga kokkupuutumine olevat ka omamoodi põnev seiklus. Bruno uurib, kellena tema siis siiski lavale läheb, kas tal on konkreetne roll raamatust, on keegi figuur? Või läheb Bruno Brunona???

Liikuv lavastaja ja pikad päevad

Tiit on ääretult energiline lavastaja, ka füüsiliselt kogu aeg tegev, liikuv, liikumapanev – kõik proovid hakkavad peale mängudega – see lödvastab mentaalselt ja füüsiliselt, avab ning kergendab energia voolavust, mida on improvisatsioonideks hädasti vaja. Tõlgina tekib hoopis teine probleem: mida teha, kui tõlgitav kogu aeg kõndides suuri ringe teeb, ilma et mõjuda naeruväärseks või hoopis naeruväärstavana? Tiitutada selja taga kaasa?

Neljandal päeval alustasime nagu alati ennelõunal, ent lõpetasime vahetult enne südaööd. Järjekordne probleem: kuidas jõuda autoga koju, ilma et roolis tabaks kurikuulus sekunduni (löögid näkku aitavad, samuti Deutschlandradio – kultuurisaateid peab keskendunult kuulama). Ning:

Makarenko "Pedagoogilisest poemist"

Anton Makarenko alustas 1920. aastal Ukrainas kodutute noorte töökolooniaga, et kasvatada n-ö uut inimest.

Revolutsioonijärgses Nõukogude Liidus, kus tsaarivõimu kukutamise vabanenud energia ja usk olid nii suured, et panid aluse tervetele uutele kunstisuundadele, oli selline idealism võimalik. Inimesed uskusid, et utopiad on võimalikud.

Järgnev ajalugu aga näitas, et Nõukogude Liit ei viinud uue maailmakorralduse, ei viinud uue inimeseni, vaid põhjustas miljonitele inimestele kannatusi, kuni viimaks oma raskuse all kokku vajus.

Ka Makarenko loodud Maksim Gorki nimeline töökoloonia ei olnud igavene, see kestis 13 aastat, pärast seda sattus Makarenko tõusva stalinismi põlu alla ja suri peagi. Kõige selle juures ei tohi aga unustada, et hetkeks, kõigest 13 aastaks see õnnestus. Keset üldist kommunistlikku kaost õnnestus Makarenkol luua paljasjalgsel noortega tõeline demokraatia ja panna alus pedagoogilistele võtetele, mida kasutatakse täna-

kuidas järgnevad nädalad üle elada, kui päevad nii pikaks kujunevad?

Vastuseta küsimused

Sissevaade lavastuse sünnile on ääretult põnev. Ning kurnav. Oma tekkivatele küsimustele vastuseid ei saanudki, aega ja sobivat hetke usutlemiseks ei leidnudki, näiteks:

● Mis on ühe lavastaja jaoks "good audience"? Kas see, kes läheb kaasa, hõikab vahele, või parem käitub n-ö neljanda seinana ja jääb kenasti nähtamatuks?

● Kelle antud tagasisidet peavad need oluliseks?

● Töötades elukaaslasega lavastust luues – kuivõrd on piirid ja rollid määratletud? Ene-Liis ei saa paljudes proovides viibida, sest ajab sel ajal kostüüme, kujundust, grimmi. Ning ka kohal viibides palju vahele ei sekku, pigem sosistab aeg-ajalt midagi Tiidule. Ent tunne ütleb, et looming on tõesti *fifty-fifty*, võrdne ühistöö.

Dialoogiraamat kui selline siiski tekkis, ent ühise loominguna – näitlejad improviseerisid, improviseerisid veelgi – pakutust selekteeriti välja sobiv, praktikandid kirjutasid üsi-

"Fuck your ego" Thalia teatris

Ühiskondlikud utopiad jäävad reeglina utopiateks. Nad ei realiseeru. Või lõppevad intellektuaalide jõuetu hädaldamisena. Maailm muutub harva, see toimus näiteks 1920. aastate alguses Venemaal, vene avangardi ajal – tollal tegid nii ühiskond kui ka kunst läbi täieliku muutuse.

Vene pedagoog ja kirjanik Anton Makarenko võttis vastu väljakutse teha noorukitest kurjategijatest n-ö uued inimesed.

Ta juhatas Rousseau, Pestalozzi, Tolstoi ning Gorki vaimus kolooniat, millest sai uue ühiskonnavormi vundament. Tema utopia realiseerus. Makarenko uskus kollektiivi ideed, milles tauniti igasugust egoismi vormi, vajadusel vägivalla kaudu.

NO99/Thalia teater

Esietendus 26. aprillil 2012
Koht: Thalia Theater,
Gaufstraße 190,
22765 Hamburg
info: www.thalia-theater.de

päevani. Jah, tänapäeval me ei marsi, aga grupi ühtsustunde tõstmiseks tegeleme me hiphopi või *drumline*'iga. Vahendid on muutunud, aga idee jääb samaks.

Ometigi, kas meie tänane demokraatia on ka sarnane sellele, mille Makarenko oma koloonias avastas? Jah ja ei. Makarenko ja kolonistide tegevuse põhitooniks oli tagasitee puudumine, neil ei olnud kuskile minna, midagi süüa ega millegagi end katta. See sundolukord andis neile võimaluse olla vabad *status quo* säilitamisest. Tänapäeval, siin, tundub elu justkui turvalisem, me pigem soovime, et kõik see hea, mis meil on, kestaks, elu jätkuks niisamuti ja muutuks järjest turvalisemaks. Aga kas see saab jätkuda nii nagu enne? Ja kui see ei jätku, kas me oleme muutusteks valmis?

Lavastus "Fuck your ego" on mäng võimalusega, kuidas käituda tänapäeva vahendeid ja teadmisi kasutades olukordades, mis on sarnased neile, millega Makarenko pidi silma vastu seisma.

NO99/Thalia teater

nalt protokolliga kaasa (sest: *Ordnung muss sein*. Ja dialoogiraamat ju ka.), dramaturg lihvis, ent saadud tekstilise tulemusega käidi vabalt ümber. Tiit nimetas seda "kodustatud improvisatsiooniks", st et teema ning raamid on määratletud, käsitlus on vaba.

Makarenko ja tänapäev

Ning kui palju siin lavastuses siis Makarenkot oli? Selge on niipalju, et too pea sada aastat tegutsenud isik võttis vastu hulljulge ülesande, kasvatades tõepoolest uusi inimesi (kes muidu oleksid jätkanud oma karjääri kriminaalidena või parimal juhul päevavaraste ja paadialustena) – ent tema töömeetodeid kritiseeriti juba kaasaegsete poolt. Sõjaväeline drill oli üks tema meetoditest. Samas on tal tänapäevases mõistes fänne tänase päevani – nii said veel hiljuti Hamburgi rakendusliku ülikooli lõpetanud sotsiaalpedagoogid lõpetamise puhul kingituseks tema pedagoogilise poemi. Selge on ka see, et ta mõjutas oluliselt nõukoguliku kasvatusteooriat, mõni nimetab teda lausa reformaatoriks, erialase kirjanudusena loetakse teda nii idas kui ka läänes, kuigi tema

päevikulaadne romaan ei ole just kergeim pala – võõras maailm, mõisted, pikad lausekonstruktsioonid, laialivalguvad mõtted. Keeleline pool (saksakeelne tõlge pärines 1960. aastate DDRist) suurendas näitlejate jaoks barjääri tollase aja ja väimu vahel veelgi. Ent Semperi ja Ojasoo kavatsus polnud mitte ajaloolise isiku või tema koloonia kajastamine, vaid esitada abstraktsem küsimus: kas kollektiivsus toimiks ka nüüd, kaalgsete inimestega? Seega tõlgiti Makarenko ideed tänapäeva. Makarenkol õnnestus juurutada toimiv kord: ühised õigused, ühised kohustused, ühine vastutus.

Põrkuvad grupp ja ego

Seitsmepealine trupp (viis meest ja kaks naist) eksperimenteerib ning tõstatab samu küsimusi: millised strateegiad sobivad korra loomiseks, kuidas teha indiviididest (st üksikisikutest) grupp ning saavutada sünergia, kus 1 + 1 ei olegi 2, vaid ühiselt toimides veel palju tugevam ja tulemuslikum. Kes julgeb teha olulisi ja mõistlikke samme (ka grupile vasturääkivaid), kui need on eesmärgi jaoks olulised – lõpetada joomine, hakata vastu ürgsetele struktuuridele, mis on pärssivad ja kahjulikud (puskari ajamine), kas on võimalik amputeerida end kolooniana ise, kui see on vajalik (visata välja ülipopulaarne liige, sest ta elab ette halba eeskujuna ning rikub ka teisi oma puuduva moraali ja vargamentaaliteediga = valus, ent vajalik samm). Murdekohti on palju, kus põrkuvad grupp ja ego, komistuskivisid teel ühtsusele ja võrdsusele samuti. Sõjaväeline kord aitavat tõe poolest, isegi kui ta võtab juba absurdsed ja totra vormi – marssides tunnetab grupp ühist energiat, füüsilise väljaelamise ja kurnava korduse kaudu vähendatakse agressiooni, monotoonus aitab pingeid maandada, mõtteid koguda.

Aga Semperi ja Ojasoo loodud lava-tegelikkus on palju põnevam, kui igasugune ajalooline või sõnumi kirjeldus. “Fuck your ego” puhul on tegemist lavastusega, mille sünd ei olnud teps lihtne. Liigagi tihti masendus keegi, ja kui üks oli oma kriisist üle saanud (“Ma ei tunneta seda! Kuidas siis mängida!!!”), komistas teine – küll oli põhjuseks teema, küll keel, küll teistsugune tööstiil. Siit ka ebakindlus: tulemus oli nii teistsugune, kas publik saab aru, kas meeldib?

Semper ja Ojasoo ei ole loonud targutava tüki, ei paku vastust, vaid tõstavad küsimuse. Demokraatia on parim kord, mis senini saavutatud, ent ka see ei ole *non-plus-ultra*. Kuid olulisim on, MISMOODI nad selle tegid – hoogne, ettearvamatud stseenide arengud, huumorit täis. Küll võetakse üles optiliselt nii kena parkettpõrand, siis hakatakse see tõelise aiama sinaga, valgetes särkides ja mustades pükstes meeskoor loob oma venekeelse mitmehäälse koorilauluga õhkkonna, mis tõe poolest särises, nagu tõenäoliselt tookordki, kui valitses usk ja lootus uue elu võimalikkusesse. Koreograafi loodud tantsuline marssimine või helilooja spetsiaalselt selle lavastuse jaoks kirjutatud muusikilaul on näited Semperi ja Ojasoo vahenditest, mis muudavad saksa ühe nii traditsioonirikka teatri ja eesti teatriuendajate kohtumise nii väärtuslikuks. Silmnähtavalt on tulemuseks müng, mis nende teatrisioonis muutub furioosaks ning furoorikaks. Ikka ja jälle: *Chapeau!*

Liilika M. Allev

Kunst kuulub rahvale ehk esimesed katsetused trükigraafika vallas

Kunst kuulub rahvale – see kuruuulus lause vaatas minevikus meile vastu nii mõneltki plakatiil, aga ega ta nii vale olegi.

Kõik me oleme teinud siin-seal väikesi pingutusi kunsti vallas – olgu need siis kunagi lastega koos maalitud tassid-taldrikud-särgid või käsitööna valminud savitaiesed. Ärkamad meist on aga ka maalimise ja graafika alal kätt proovinud. Selle viimasega otsustasime nüüd meiegi, Kölni RK naised, tutvust teha.

Mare Rahkema (KERK esimees) oli meid lahkelt nõus võõrustama ja esimesi näpunäiteid trükigraafika alal jagama.

Esimesed ja põhilised töed välja selgitatud, olime suure õhinaga asja juurde asumast – kõigepealt kõrgelennulised ideed, mis nõudsid pisut mõtisklemist. Siis oli aga nii üks kui ka teine tõsiasja ees, et kui sellise imepeene kraabitsaga hakata pisikesele akrüülplaadile jooni vedama, pole sugugi lihtne oma oskamatut, üleliigset käsurvet taltsutada ja juhtida peent tööriista just soovitud suunas! Mõned jooned-kriipsud ilmusid kohtadele, kus neid mingil juhul ette polnud nähtud, ent kui juba pisut enam tunnetust sõrmedes, hakkasid pildid ilmet võtma. Siinkohal peab veel lisama, et kogu pilt ilmub hiljem trükkides juba peegelpildis.

Nii erinevad kui me ise, olid ka meie ideed ja katsetused – vanalinna tornidest suvesooja mereni koos purjekate ja päikesega, romantilisest suveliblikast graafilise külma lumehelbeni, lõbusatest lasteraamatu figuridest rannamaastikuni – ideede puudus meid ei kummitanud!

Idee pildina trükilaadile kantud tuli lisada lõpetuseks trükivärv. Milline toon just kuhugi paremini sobiks ja pildile veel sügavust või rõhuasetust lisaks, ka selles suhtes andis Mare meile näpunäiteid, samuti trükipaberi ettevalmistamisel. Nüüd sai siis antiikne raamatutrukkipress päris tublisti tööd, peab vaid lisama, et seda antiikset riista tuli meil endil oma jõupingutustega keerata, kuni surve paras! Kui esimesed tööd pressi alt

vabanesid, oli elevust küllaga! Nüüd võis selgelt näha, millist osa mängisid värvitoonid – sama pilt, erinevad trükid – samast maastikust sai kevadiselt helge meeoleolu, siis aga hoopis talvine vaikelu.

Kuna igatüüpi meist oli palutud tuua maitsmiseks kaasa tükike oma lemmikjuustu, jätkus juustuaroomide juurde ka lõbusate lugude pajatamist justnimelt sellest “juustuaroomist”!

Mare viie tämi graafika auhinna said seekord Andreas Remmert, kelle kokatööna saime nautida suurepäraseid kastmeid meie pastaõhtusöögil, Thomas Hackländer, kelle eesti teemadest inspireeritud kamasuflee oli hõrgutis omaette, ning kolmanda Heiko Schmauck oma fantastilise pirukaloomingu eest.

Igatüüpi meist jättis ühe eksemplari oma pisigraafikast Marele, meenutamaks meie toredate pärastlõunat, ja mine tea, kus me neist tõdest veel ühe väikese näituse üles seame!

Nüüd on algamas puhkuste ja reiside aeg, ilusat suve kõigile ka Kölni RK poolt ja kohtumiseni sügisel!

Merike Miländer

Pildil vasakult: Karin Schmauck, Signe Wilms, Maarika Remmert, Mare Rahkema, Merike Miländer, Marianne Spitz, Margit Markus Moossen, Katri Hackländer. Graafika-pärastlõunal osalesid veel Eva Böening ja Laura Rummel.

Fotod: Maarika Remmert

Õpetaja rollis olnud Mare (vasakul) antiikne trükipress võttis kunstniku-hakatised vähemale ja sai sel päeval kõvasti vatti.

Kunstnik Mihkel Maripuu ja suursaadik Mart Laanemäe. Foto: Arvo Wichmann

Noore kunstniku Mihkel Maripuu näitus Berliinis

Eesti Saatkonnas Berliinis avati 25. juunil Berliinis ennast septembrini täiendava noore maalija Mihkel Maripuu (s 1987) akrüülide näitus “Spectrum of Vitamins”.

Oma esimesel Saksamaa näitusel eksponeerib Maripuu 11 sel aastal valminud maali. Aratanud tähelepanu kaks aastat tagasi Tartu Ülikooli maaliosakonnas kaitstud bakalaureuse-töödega, jätkab Maripuu Eestis alus-

tatud temaatika ja väljenduslaadiga, milleks on noorte linna- ja klubikultuuri refleksioon abstraktse ekspresionismi ja uuspopkunsti elementide ühendamise teel. Maripuu vaatlleb urbanistlikku keskkonda nagu grafitikunstnik.

Näitus kestab septembri alguseni ning on kultuuriatašee Harry Liiv-ranna kolmas kureeritud saatkonnanaäitus.

ER

Eesti ime – Tuhala nõiaakaev!

Ligi kolm kuud kestnud Eesti ime 2012 valimise võitis Tuhala nõiaakaev Harjumaal, kogudes lõppvoorus ehk superfinaalis enam kui kolmandiku häältest. Teiseks jäi Põlvamaal asuv maanteemuuseum, kolmandaks Kaali järv Saaremaal.

Aga ka Piusa koopad, jääteed, Orissaare tammepuuga staadion ja Hermanni linnuse Põhjaõu võivad kanda väarikat Eesti ime tiitlit.

Ülejäänud kolmekümne konkursi osalenu jaoks oli Eesti ime kandidaatide hulka valimine samuti tähelepanuväärseks sündmuseks, tunnistasid Eesti Päevalehe sarja ilmumise käigus paljude külastatud paikade hooldajad ja loojad, peremehed ja -naised.

Võitja esindaja, Tuhala Looduskeskuse juhataja Ants Talioja ei varja, et lootis Eesti imede otsimise konkursil just ja eelkõige nõiakaevu võitu.

“Nõiaakaev Eesti imena on üks võimalus teadvustamaks paekaevandajatele, milline avalik huvi kaasneb selle ürglooduse imega. Nõiakaevu keemine on loodusime, mida inime ei saa esile kutsuda, küll aga võib kaevandamine lähimbruses lõpe-

Eesti ime 2012

● 4. aprilli Eesti Päevalehes kõlas küsimus: “Mis on 2012. aastal Eestimaa seitse erilist, säravat ja seni veel vähe avastatud tunnismärki, mida külastamata pole võimalik tänapäeva Eestist teravikpilti saada?”

● Tänaheks on vastused käes. Kokku anti konkursil osalenud 37 ime kandidaadi poolt 18 491 häält, neist 5057 viimases voorus.

● Esikoha saanud Tuhala nõiaakaev kogus 1775 häält ehk 35,1% häältest.

tada selle ime toimimise,” selgitas Talioja.

Kõigi superfinaalis osalenud ime-de esindajad pidasid konkursi juures oluliseks Eestimaa ilu ja väärtuste teadvustamist. “Eestimaa huvitava-te kohtade avastamiseks oli selline konkurss väga vajalik,” leidis Orissaare gümnaasiumi direktor Peeter Hansberg.

Rein Sikk/EPL

Pilk ette

● **Ewert and the two Dragons**
Eesti ja Euroopa muusikataevasse tõusnud bänd: Ewert Sundja (vokaal, klahvpillid), Erki Pärnoja (kitarrid, vokaal), Kristjan Kallas (trummid, muud löökpillid), Ivo Etti (kitarrid, bass, vokaal) tuurivad Saksamaal:
05.05 – Nürnberg, Folk im Park
09.08 – Haldern, Haldern-Pop
21.09 – Hamburg, Reeperbahn-Festival
03.10 – Düsseldorf, New Fall-Festival
15.11 – Köln, Gebäude 9
16.11 – Wasserhäuser Strand, Polingstone Weekender
17.11 – Berliin, HBC (endine Haus Ungarn)

● **Siiri Sisask**
21.09 – Mülhausen, Bürgerhaus
22.09 – Pforzheim, Kulturhaus Osterfeld, Quintett
09.11 – Weinstadt, Jazzclub Armer Konrad, Quintett
10.11 – Kitzingen, Alte Synagoge, Quintett
11.11 – Pfullendorf, Festival der Stimmen, "Lingua mea"
13.11 – Neustadt a.R., Schloss landestro, "Lingua mea"

● **Eesti Filharmoonia Kammerkoori kontsertreis**
28.08 – Berliin, International Music Festival, "Mozarti öö"
05.10 – Essen, Filharmoonia Essen, "Peer Gynt"
06.10 – Köln, Filharmoonia Köln, "Peer Gynt"
07.10 – Dortmund, Konzerthaus Dortmund

● **Deutsche Kammerphilharmonie Bremen**, dirigeerib Paaavo Järvi
27. ja 28.09 – Bremen, Die Glocke, "Synthesen"
Erkki-Sven Tüür: Action-Passion-Illusion
Brahms, Haydn
30.09 – Bonn, Beethovenhalle
Erkki-Sven Tüür: Questions
Brahms

● **kuni 16.09 – Schwerin**
Connected by Art – nüüdisaegne kunst Balti mere piirkonnast koht: Staatl. Museum Schwerin
Muu hulgas esitab oma teosed eesti kunstnik Marge Monko

● **29.09 ja 1.10 – Hamburg**
Teater NO99 lavastus "Fuck your ego" Anton Makarenko poemi ainnetel.
Koht: Thalia Theater, Gaußstraße 190, 22765 Hamburg
info: www.thalia-theater.de

● **kuni 30.09 – Büdelsdorf (Rendsburg)**
NordArt, Kunst in der Carlshütte
Teiste hulgas eesti kunstnikud Inga Aru ja Laura Pöld
koht: Carlshütte, Büdelsdorf

Rahvapidu Inglismaal
18. augustil Calthorpe Manoris, LE17 6DF, algus 13.30.
Esineb ansambel Viljandi Gypsy Jazz. Suvelaagri lapsed esinevad laulu ja rahvatantsuga. Pilet 8 £; pensionärid 5 £; alla 16a lastele tasuta.

Eesti Raja toimetused tänab

Hans Laamanni

lahke annetuse eest

Juubilarid!

*Hingele härmaõilmetest hellust,
silmissu suvist päikest ja kelmust!
Kõike kaunist, mis armsaks teeb sul elu,
kurve ja sirgeid teid – neis peitubki ilu!*

Juuli
Elsa Grave
Madli Nitsch-Laisaar
Tiina Randes
Eerik Wehm

August
Mare Luik-Pani
Margarethe Pent
Õie-Ly Tomingas

Õnnitleb Eesti Ühiskond Saksamaa Liitvabariigis ja Eesti Rada

OTSING

Pärandusasjus otsitakse 1927. aastal Eestis, arvatavasti Tallinnas sündinud

Heldor (Heldur) Hermanni sugulasi.

Juhul kui kellegil on lähemaid andmeid hr Hermanni perekondlikeist oludest, palume teatada pr Maie Kisis-Vainumäele.
tel: +49 (0)221 834 703
e-posti aadress: maie.kisis@t-online.de

Johannes Västriku – 100. sünniaastapäev

* 03.07.1912 / Vana-Võidu, Viljandimaa
† 26.04.1990 / Geislingen, Saksamaa

Kergejõustiklane ja spordiajakirjanik Johannes Västriku oli pärast põgenemist Saksamaale 1944. aastal kohe rahvuslikult väga aktiivne.

Johannes Västriku pühendas oma elu eesti asja ajamisele paguluses. Tema eestvedamisel toimusid kergejõustiku treeningud Balti olümpiaadi jaoks 1945. aastal Augsburgi spordiväljakul. Ta näitles pagulasteatris, lavastas edukalt YMCA näiteringiga Bernhard Kangro "Linnuaiad", oli aastast 1945 Eesti Raja ja aastast 1948 Eesti Posti kaastööline, hiljem toimetaja ja peatoimetaja.

Kui 1952. aastal muutunud olukorra sunnil tekkis vajadus laiali paisatud eestlaskond vastavalt uutele tingimustele ja Saksa seadustele ümber organiseerida, oli Johannes Västriku ülesaksamaalise eestlaste ühenduse Eesti Ühiskond Saksamaa Liiduvabariigis moodustamisest alates 1. Esinduskogu ja varsti ka Keskkomitee (juhatus) liige. Aastast 1962 kuni tema surmani võttis ta esimehena ohjad oma kätte.

Aastakümneid organiseeris ja tegutses Västriku meie heaks, korraldas iga-aastaseid lastelaagreid Lõuna-Saksamaal elavate laste jaoks, ülesaksamaalise kultuuripidusid laulu ja rahvatantsuga, Euroopa Eestlaste Laulupidu 1988. aastal ja palju muud. Ta hoidis kontakti eesti organisatsioonidega üle maailma. Rääkimata administratiivsetest tööd. Loetelu Johannes Västriku tegevusest ja innukusest on lõpmatult pikk.

Töö ja tegevus EÜSLi esimehena meie kõigi heaks võttis kogu tema aja ja jõu. Olgu ta meile eeskujuks ka tulevikus, et hoida alles meie keelt ja kultuuri Saksamaal.

Mälestame Johannes Västriku austusega!

EÜSLi nimel
Maie Kisis-Vainumäe

Selgunud on XXI Lääneranniku Eesti Päevade ja XI ESTO ühendatud festivali logo-konkursi võitja!

LEP-ESTO 2013 korraldusmeeskonnal on hea meel teatada, et selgunud on järgmise aasta festivali logo. Võistlusele esitati ligi 50 kavandit maailma eri paigust. Finaalvooru jõudsid Eesti, Austraalia ja USA esindajad, kelle tööde seast väljus anonüümse hääletuse tulemusel võitjana San Francisco sümbolina tuntud kuldvärava sild Eesti sinimustvalge trikoloori taustal.

Logo autor on Linnea Bartling, kelle sõnul oli eesmärgiks luua selgejooneline logo, mis kohe meenutaks nii Eestit kui ka San Franciscot. Kuldvärava sild kui San Francisco sümbol sümboliseerib ka kahe kultuuri ja asukoha ühendamise ideed ning ürituse peateemat.

Festivali presidendil Ingrid Echteri sõnul toetab logo suurepäraselt festivali märksõna "connect". "Sild ühendab üht kallast teisega ning aitab piltlikult luua kontakte ja sidemeid eri generatsioonide, riikide, rahvuste, kodu- ja väliseestlaste vahel, eesmärgiga kasutada eestlaste üleilmset võrgustikku meie imeilusa ja innovatiivse kodumaa ning nutikate ja töökate inimeste tutvustamiseks kogu maailmale."

XXI Lääneranniku Eesti Päevade ja XI ESTO ühendatud festival toimub 28.06–1.07.2013 San Franciscos. Vaata www.lep-esto2013.com/

Igaviku teedele sammusid meie armsad kaasmaalased

**Endel Kalda
Eldor Nurmik**

Sügav kaastunne lahkunute peredele

Eesti Ühiskond Saksamaa Liitvabariigis
Eesti Rada

Täpsustusi, kommentaare, ettepanekuid, kaastöid, kuulutusi ja teateid ootame aadressile EestiRada@yahoo.de

Tähtaeg: iga paaritu kuu 10. kuupäevaks. Kaastööde pikkus kuni 2 lehekülge.

Viimane veerg

● Võrreldes eelmise aasta maiga vähenes tänavu mais kaupade eksport Eestist jooksevhindades 8 protsenti, import jäi aga samale tasemele. Statistikaameti teatel oli ekspordi mõningane kahanemine tingitud eelmise aasta mai rekordilisest ekspordikäibest. Võrreldes tänavuse aprilliga mai kaubavahetuse suurenes. Mais eksporditi kaupu jooksevhindades miljardi euro väärtuses ja imporditi 1,1 miljardi euro eest. Kaubavahetuse puudujääk oli 113 miljonit eurot, mis oli ligi viis korda suurem kui mullu mais.

● Eurotsooni aastane inflatsioon püsis juunis maikuu tasemel ning oli 2,4 protsenti, kogu Euroopa Liidu inflatsioon oli 2,6 protsenti. Eurotsooni riikidest on inflatsioon jätkuvalt kõrgeim Eestis, ka kogu liidus oleme esirinnas. ELi statistikaameti Eurostati andmetel oli aastane inflatsioon kogu Euroopa Liidus kõrgeim Ungaris (5,6 protsenti), järgnesid 4,4 protsendiga Eesti ja Malta.

● Riigiprokuratuur alustas kriminaalmenetlust kontrollimaks reformierakondlase Silver Meikari väiteid, et Reformierakond on vastu võtnud teadmata allikatest pärinevat vara, mis on vormistatud erakonna liikmete annetustena. Kriminaalmenetlust alustati karistusseadustiku paragrahvi tunnustel, mis näeb ette vastutuse erakonna majandustegevusele ja varale kehtestatud piirangute rikkumise eest.

● Selle aasta juunis registreeriti Eesti perekonnaseisuasutustes kokku 1186 sündi, neist 617 poisslast ja 569 tütarlast. Surmasid registreeriti 1119. Seega oli juunis iive positiivne. Kaksikuid registreeriti 24 paari – nendest üheksa paari poisse, kaheksa paari tüdrukuid, seitse segapaari ning ühed kolmikud, teatas siseministerium.

● Eurovisiooni lauluvõistluse hittidele pühendatud raadio ESC Radio rahvusvahelised kuulajad hääletasid tänavuseks parimaks meesartistiks Ott Leplandi. Eestit esindanud "Kuula" tuli parima laulu tabelis kolmandale kohale, tänavusel Eurovisiooni lauluvõistlusel Bakuus saavutas "Kuula" 6. koha.

● Tallinna halduskohus otsustas jätta keskkonnaministeriumi keelu kaevandada Nabala karstialal lubjakivi. Kohus pidas oluliseks ka ligi 65 000 toetusallkirja, mida oli rahvalt unikaalse Tuhala nõiakaevu kaitseks kogutud, vahendas TV3 uudistesaaade.

● Valitsus otsustas mitte rahastada sel finantsperioodil Eesti Kunstiakadeemia (EKA) uue maja ehitust. Riigil võimaldab see säästa 40 miljonit eurot. "Teatavasti oli EKA-le eraldatud struktuurfondide ja valitsuse toetuse kasutamiseks sel finantsperioodil probleeme ja polnud kindel, et rahaga saab selle hoone juures lõpule minna," selgitas haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo. Tartu maantee alguses asuv Eesti Kunstiakadeemia krunt aetakse tasaseks ning avatakse seal tasuline parkla, ülikool aga hakkab ruumide osas tegema koostööd Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiaga.

● Eestis ilmus mullu veidi üle 3700 nimetuse kirjandust ja see näitaja on langenud neli aastat järjest. Kui 2008. aastal ilmus kirjandust 4685 ühikut, siis 2009. aastal langes see 4551, 2010. aastal 3760 ja mullu 3716 nimetuseni, selgub statistikaameti andmetest. Eestikeelset kirjandust oli 2008. aastal 3818, 2009. aastal 3611, 2010. aastal 3045 ja mullu 2923 nimetust, kirjutas Postimees.